

3. *Балик Н., Шмигер Г.* Дидактичні аспекти впровадження інтегрованого навчання в умовах нової української школи. Матеріали II Міжнародної науково-практичної Інтернет конференції «Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання: досвід, тенденції, перспективи». – Тернопіль, 8-9 листопада 2018. – С. 71–73.

ПРО ВИКОРИСТАННЯ КОМПЕТЕНТІСНОГО ПІДХОДУ В ПРОЦЕСІ РЕФОРМУВАННЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Василенко Я.П., Олексюк В.П.

Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
E-mail: yava@fizmat.tnpu.edu.ua

Ключовою тенденцією інноваційних перетворень усіх ланок сучасної української освіти є реалізація компетентнісного підходу, який передбачає переорієнтацію всього освітнього процесу на особистісні якості учня та студента і відкриває нові можливості для професійного становлення і розвитку майбутнього фахівця.

Закон України «Про освіту» [1] містить таке визначення: «Компетентність — динамічна комбінація знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистих якостей, що визначає здатність особи успішно соціалізуватися, провадити професійну та/або подальшу навчальну діяльність».

Це визначення в фаховому середовищі розробників стандартів освіти та нормативно-правових документів з питань реформування освіти є дещо дискусійним. Зокрема, в глосарії ЮНЕСКО [2] компетентність визначають як «здатність мобілізувати і використовувати внутрішні ресурси, такі як знання, навички і погляди, а також зовнішні ресурси, такі як бази даних, бібліотеки, мережні інструменти, а також допомогу друзів та колег для ефективного вирішення конкретних проблем в реальних життєвих ситуаціях». Національна рамка кваліфікацій [3] визначає компетентність, як «здатність особи до виконання певного виду діяльності, що виражається через знання, розуміння, уміння, цінності, інші особисті якості». Бачимо, що

певна термінологічна неузгодженість різних термінологічних систем, що іноді створює правову невизначеність застосування цих термінів. Однак, оскільки ці визначення мають спільне змістове ядро, то це вплинуло істотно на практику впровадження компетентнісного підходу в українському освітньому просторі.

Проблема формування фахових компетентностей в процесі підготовки викладачів та вчителів інформатики є актуальною в зв'язку з необхідністю розширення компетентнісного підходу у сфері вищої освіти, запровадження стандартів вищої освіти та вдосконалення або заміни традиційних методів підготовки кадрів.

Включення в стандарти формальних рис компетентнісного підходу, а також відображення компетентних характеристик в сучасних освітніх програмах є недостатнім для переорієнтації підготовки майбутніх фахівців як у рамках окремої дисципліни, так і в межах окремих циклів підготовки, і не впливає істотно на формування фахових компетентностей майбутніх викладачів та вчителів інформатики [4, 5].

Особлива увага приділяється фахівцям ІТ-сфери і це не випадково, тому що розвиток комп'ютерних технологій — один з найбільш перспективних напрямків розвитку науки і технологій у сучасному суспільстві.

При дослідженні процесів формування компетентностей в галузі інформаційних технологій виявляються такі недоліки:

- неоднозначне тлумачення основних термінів компетентнісного підходу («компетентність» і «компетенція») щодо професійної діяльності ІТ-фахівців;

- недостатня готовність випускників використовувати математичний апарат у вирішенні професійних задач;

- обмеженість традиційного підходу отримання знань з дискретної математики та інформатики, не розкривається при цьому взаємодія знань при вивченні різних дисциплін фахового циклу;

- невідповідність існуючих систем діагностики психолого-педагогічного конструкта, що називається інтелектуальною компетентністю.

Перелічені недоліки вказують на протиріччя між:

- зростаючими вимогами до професійної діяльності майбутнього ІТ-фахівця та існуючим недостатнім рівнем

професійної компетентності випускників;

– моделлю підготовки фахівців, що традиційно склалася в освіті, та методологією компетентнісного підходу, що передбачає формування необхідних фахових компетентностей випускників;

– поширенням компетентнісного підходу в системі освіти і невизначеністю базових понять і термінів компетентності по відношенню до професійної діяльності ІТ-фахівців;

– необхідністю формування фахової компетентності (насамперед її алгоритмічної складової) у майбутніх програмістів та недостатнім забезпечення навчально-методичними ресурсами;

– існуючими системами оцінювання (тестування) окремих показників інтелектуального розвитку студентів і необхідністю оцінки базових компетентностей і інтелектуальної компетентності в цілому як основи фахової компетентності.

У даний час потрібні нові методи формування компетентностей, в тому числі і інтелектуальної компетентності, а також нові способи оцінки рівнів їхнього освоєння. Після цього слід розробити методи і інструменти формування інтелектуальної компетентності в процесі вивчення комплексу фахових дисциплін навчального плану.

Література

1. Закон України «Про освіту» [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.
2. The UIS Glossary [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://glossary.uis.unesco.org/glossary/en/home>.
3. Національна рамка кваліфікацій. Додаток до постанови Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. №1341. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-п>.
4. Балик Н.Р., Шмигер Г.П. Формування інформаційних та соціальних компетентностей студентів з метою їх професійної підготовки у педагогічному університеті. Науковий огляд. – 1(22). – С. 14–21, 2016.
5. Balyk Nadiia, Shmyger Galina. Formation of Digital Competencies in the Process of Changing Educational Paradigm from E-Learning to Smart-Learning at Pedagogical University. Monograph «E-learning Methodology — Effective Development of Teachers' Skills in the Area of ICT and E-learning» – Katowice – Cieszyn. – University of Silesia. – 2017. Vol. 9 – P. 483 – 497.